

VENEMAA MAJANDUS 2009. AASTA ESIMESEL POOLEL

Välismajanduse ülevaade, 17. juuli 2009

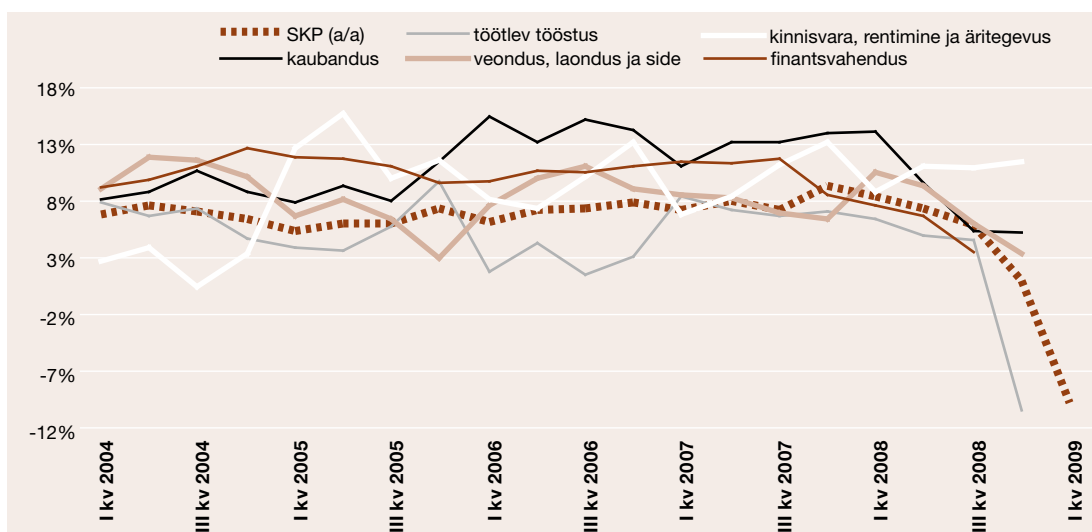
Koostanud: Eesti Panga rahvusvaheliste suhete eksperdid

Kooskõlas Eesti Panga novembrikuise hinnanguga Venemaa majandusele on **Venemaa sisenõudlus vähenenud, mistõttu IV kvartali tulemused kujunesid nõrgaks**. Välissektor võib muutuda Venemaa majanduskasvu kiirendajast aeglustajaks, kuivõrd toormehinnad ja nõudlus on langenud alla mulluse taseme.

Majanduse likviidsusprobleemid ilmsid selgelt 2008. aasta oktoobris. Sellest ajast saadik on Venemaa reaalsektor tootmismahtu vähendanud. Venemaa riigieelarve satub raskustesse nii välissektori nõrgenemise kui ka maksulaekumiste alanemise tõttu, mis on tingitud tootmise vähendamisest olulisemates tootmisharudes.

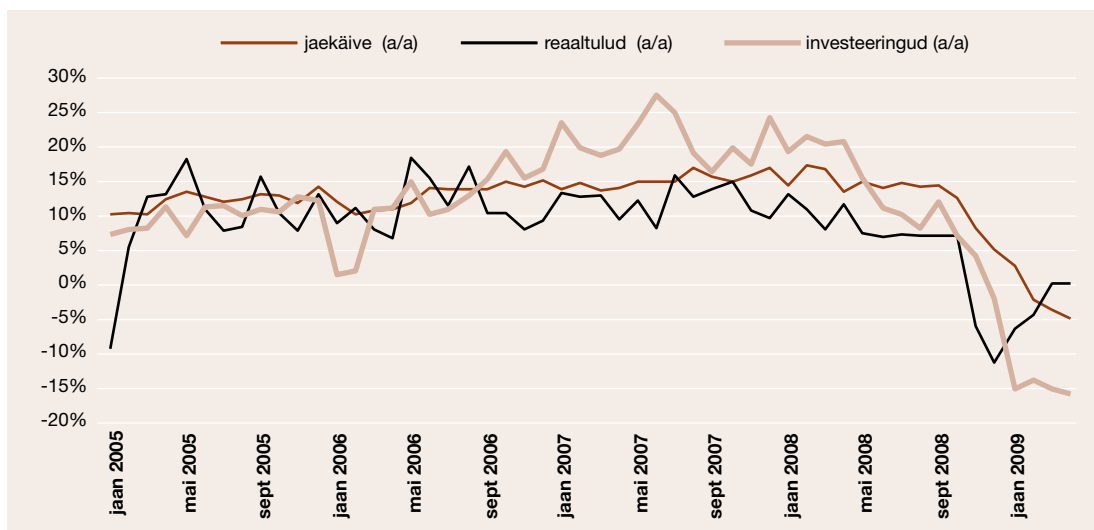
Mai lõpu seisuga võib tõdeda, et **Venemaa majandusareng on olnud suures osas ootuspärane**.

Majanduskasv on asendunud -langusega, vähenedes 9,5%lt 2007. aasta IV kvartalis 1,2%le 2008. aasta IV kvartalis. 2009. aasta I kvartalis jõudis langus -9,8%le ja Venemaa majandusministeeriumi prognoosi kohaselt I poolaastal -10,2%le.

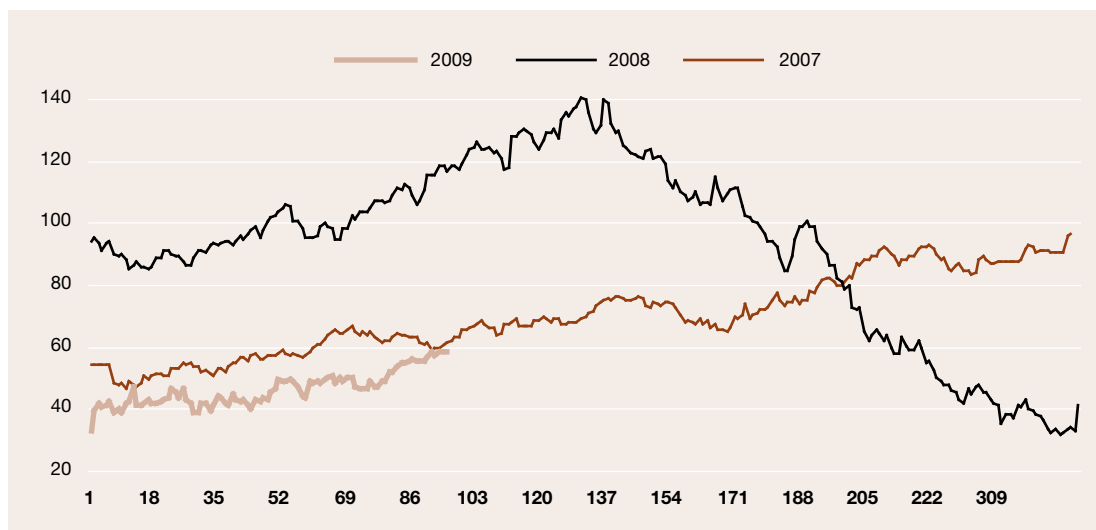
Joonis 1. Venemaa SKP

2009. aasta esimesed neli kuud näitasid vaid kriisi süvenemist.

Joonis 2. Venemaa majanduskasvu vedajad

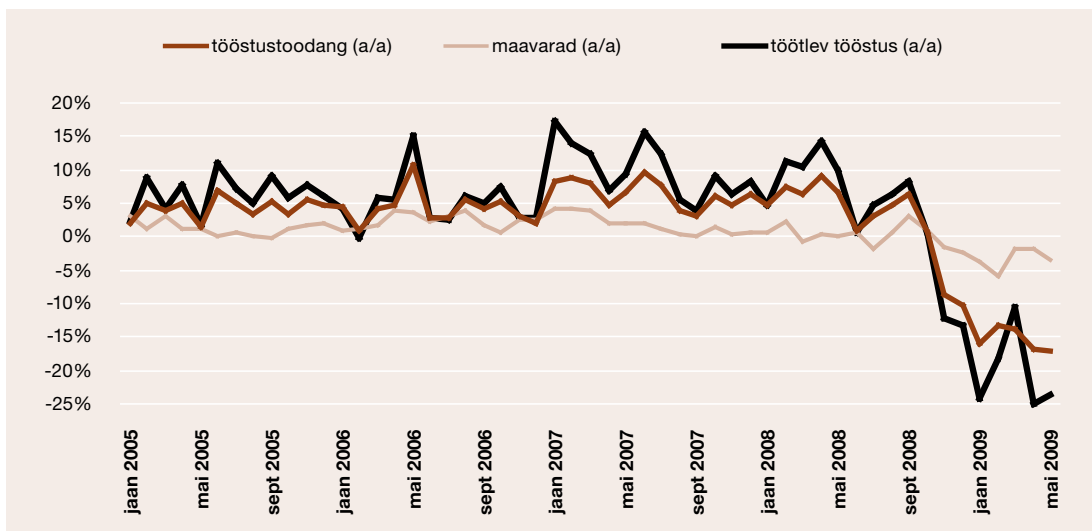
Ekspordi tugi majanduskasvule on aastatagusega võrreldes nõrk. Nafta hind on langenud alla 2007. aasta taseme, olles 2009. aasta mai lõpus 58,8 USA dollarit barreli eest.

Joonis 3. Nafta hind (Urals USD/barrel)

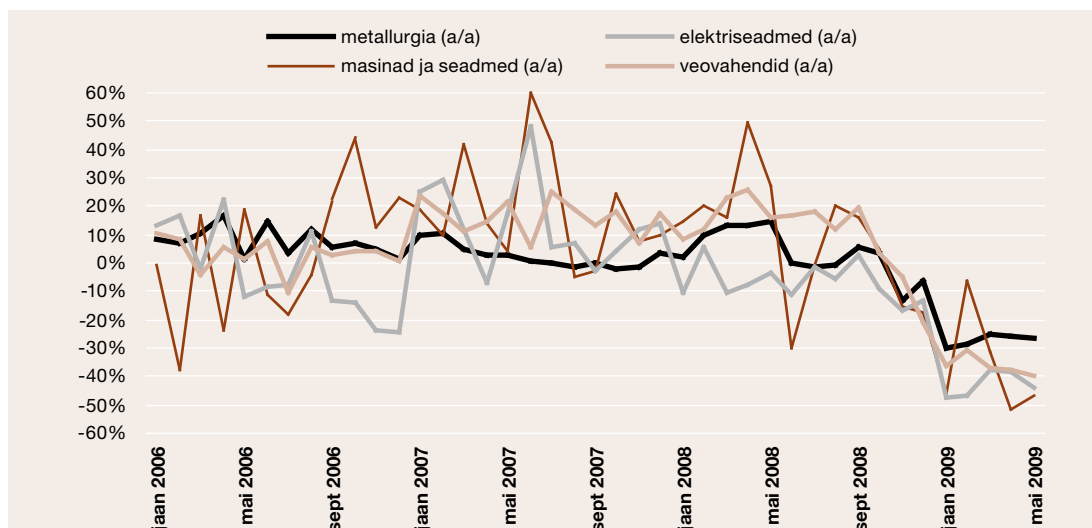
Toodang on vähenenud nii mäetööstuses kui ka tötlevas tööstuses. 2009. aasta I kvartalis aeglustus tööstuse mahu kasv aasta arvestuses -14,3%le. Aprillis oli see näitaja -16,9% ning mais -17,1%,

kusjuures töötleva tööstuse maht langes aasta arvestuses –23,7% tasemele ning maavarade kaevandamine –3,4% tasemele.

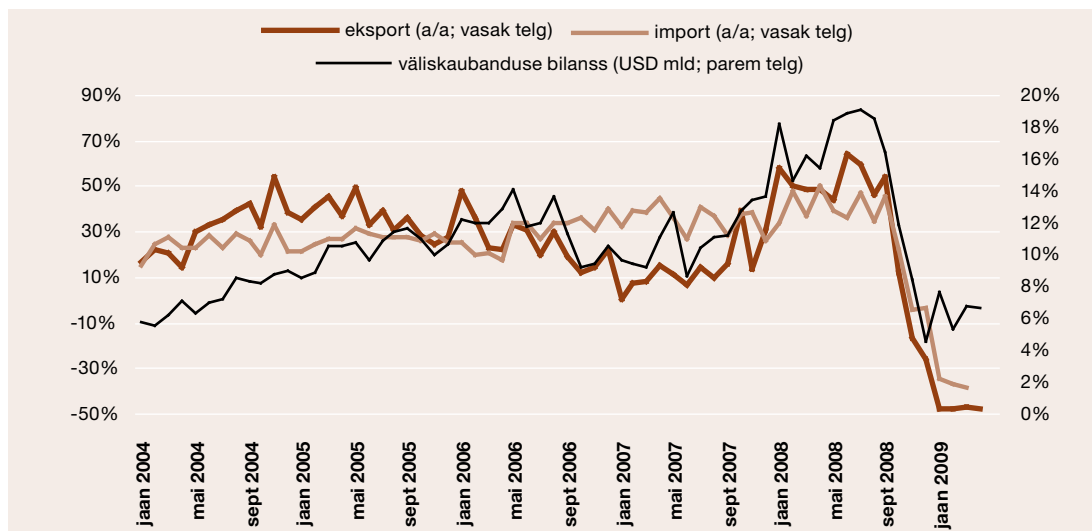
Joonis 4. Venemaa tööstuskasv

Venemaa majanduskasvu enam mõjutavate tootmisharude ehk metallurgia ja masinatööstuse langus jõudis aprillis aastatagusega võrreldes vastavalt 26% ja 52% tasemele. Muud tööstussektorid on seni kriisitingimustes paremini toime tulnud.

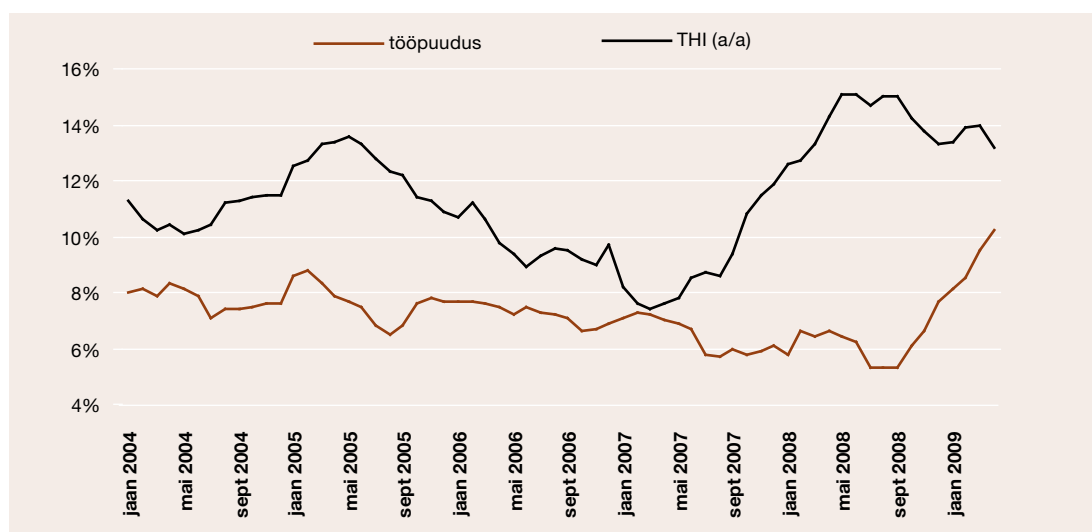
Joonis 5. Venemaa tööstus

Väliskaubandus on sügavas languses. Kui veel 2008. aasta juulis oli väliskaubanduse bilansi kuine ülejääk 19 miljardit USA dollarit, siis 2009. aasta esimestel kuudel vähenes see 6 miljardi dollarini. See on tingitud asjaolust, et Venemaa eksport kahaneb kiiremini kui import. Viimastel kuudel on ülejääk 6 miljardi dollari tasemel stabiliseerunud.

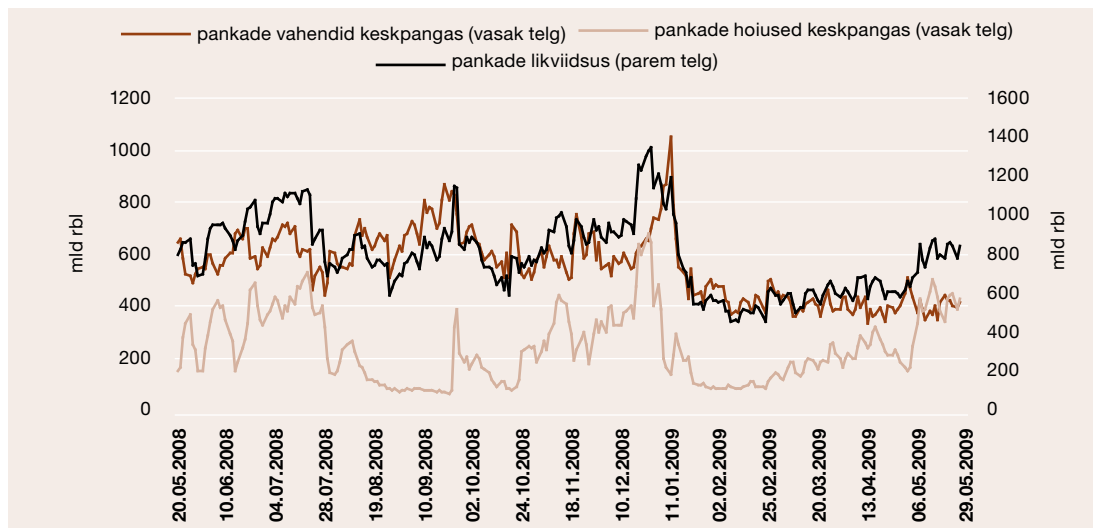
Joonis 6. Venemaa väliskaubandus

Tööpuudus hakkas koos majanduslangusega taas kiiresti kasvama. 2009. aasta septembris ulatus tööpuudus 5,3%ni ning 2009. aasta aprillis juba 10,2%ni. Tarbijahindade tõus väljus kontrolli alt veel „rohke raha perioodil” ja rubla sujuva devalveerimise mõjul. Majanduslanguse perioodil hakkas aga hinnakasv taas aeglustuma – 2009. aasta mais oli tarbijahinna indeks (THI) aasta arvestuses 12,3%.

Joonis 7. Tööpuudus ja tarbijahinnad

Pankade likviidsus hakkas kokku kuivama 2007. aasta juunis. Ligi 1300 miljardi rubla suurusest päevasisesest likviidsusest jäi 2009. aasta alguseks järele 600 miljardit rubla, mis kasvas valitsuse võetud kriisimeetmete toel mais 800 miljardi rublani.

Joonis 8. Pankade likviidsus

Tugimeetmed ja nende tulemused

Venemaa majanduse päästemeetmete pakett on suur (5% SKPst), kuid süsteemitu ja hajus. Kontrolli riikliku abiraha kasutamise üle hakati rakendama pooleaastase viitajaga. 2009. aasta eelarves on otseseks kriisitõrjeks kavandatud 1600 miljardit rubla.

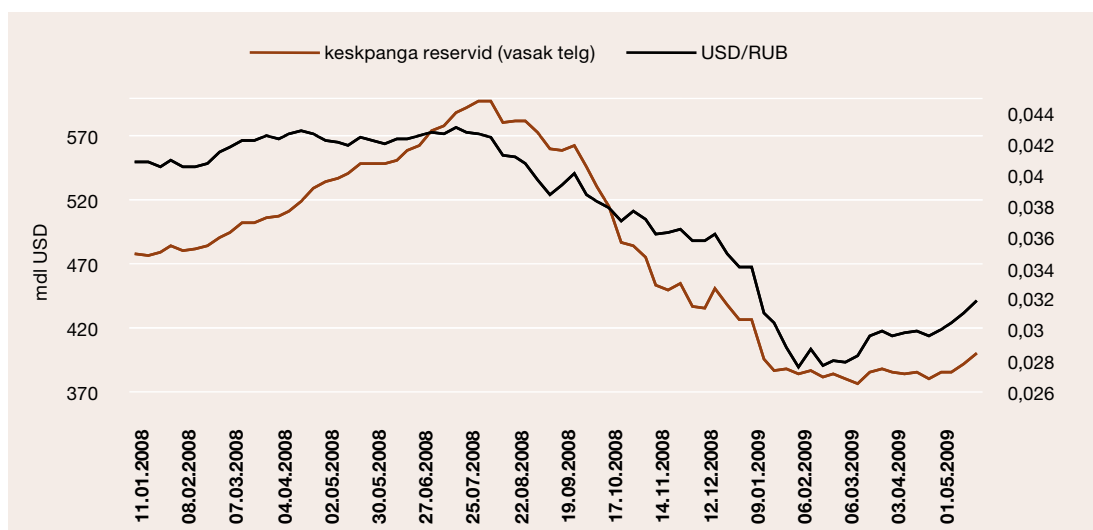
- Venemaa keskpang hakkas 2007. aastal alandama nende varade kvaliteedinõudeid, mille vastu likviidsusabi anti.
- 2008. aasta oktoobris eraldas valitsus Sberbankile, VTB-le ja GPB-le igaühele 20 miljardit rubla börsi ja 20 miljardit rubla pankadevahelise laenu turu likviidsuse kindlustamiseks.
- VEB-le eraldati 50 miljardit USA dollarit pankade ja ettevõtete välisvõlgade tasumise toetamiseks kuni 2009. aasta lõpuni (2009. aasta märtsis projekt peatati).
- Sberbank, VTB, GPB ja Agropank said kokku 950 miljardit rubla teistele pankadele likviidsusabi andmiseks.
- Keskpang hakkas tagatiseta likviidsuslaene andma.
- Elanike hoiuste tagamise piirmäär tõsteti 700 000 rublani.
- Hoiuste tagamise agentuur sai lisaks 200 miljardit rubla ja õiguse/kohustuse hakata ka riiklikuks pangasaneerijaks.
- 175 miljardit rubla eraldati riiklikele pankadele Vene ettevõtetes osaluste ostmiseks.
- Käivitusid konkreetsete majandusvaldkondade abistamise kavad.

Meetmete tulemused

Valitsuse ulatuslikud eraldised ja naftahinna stabiliseerumine on suurendanud usaldust Vene majanduse vastu. Pärast vahepealset langust tõusis Vene aktsiaturu indeks RTS 2009. aasta juuni alguses üle 1100 punkti, kuigi seejärel on indeks taas nõrgenenud.

Pankadevahelise rahaturu intressimäärad on rahunemas. Rubla kursi „seadmine” lõppes selleks korraks märtsi keskpaigas 33,5–34,0 RUR/USD tasemel ning seejärel on kurss koos naftahinnaga sujuvalt kõikunud. Koos naftahinna langusega on ka rubla taas nõrgenenud.

Majanduse stabiliseerimise hind on keskpanga reservide vähenemine. Kriisitõrje käivitamine alandas reservimahu 597,5 miljardilt USA dollarilt 2008. aasta augustis 384,8 miljardi dollarini 2009. aasta märtsis. Praeguseks on reservid kosunud üle 400 miljardi dollari.

Joonis 9. Keskpanga reservid

2009. aasta I kvartali arengusuundumused

- Sisemajanduse koguprodukt kahanes aasta arvestuses 9,8%.
- Tööstustoodangu maht alanes aasta arvestuses 14,3%.
- Teras tootmine vähenes aastaga 33%, kusjuures välisnõudluse taastumist on oodata kolme kuni viie aasta pärast.
- Jaemüügi käive kahanes aasta arvestuses 1,1%.
- Veondussektori kaubakäive alanes aastaga 16,9%.
- Tööpuudus suurenes 9,5%ni.
- Eelarve maksutulud olid 6,8% väiksemad kui aasta tagasi.

Riigiduumas võttis 15. aprillil vastu uue 2009. aasta eelarve, mis on seni kehtinuga võrreldes maksutulude poolelt 4,2 triljoni rubla võrra väiksem ja kulude poolelt 0,667 triljoni rubla võrra suurem. Maksutulud kahanevad eelmise aastaga võrreldes 28%, samal ajal kui kulud suurenevad 27,6%. Eelarvepuudujääk ulatub 7,4%ni SKPst. Seega tuleb kasutama hakata reservfondi.

	2008	2009	+/-
SKP (trln rbl)	42,47	40,42	-4,8%
Maksutulud (trln rbl)	9,3	6,7	-28%
Maksutulud (% SKPst)	21,9	16,6	
Kulud (trln rbl)	7,6	9,7	+27,6%
Kulud (% SKPst)	17,9	24	
Ülejääk/puudujääk (trln rbl)	1,85	-2,98	-4,8
Ülejääk/puudujääk (% SKPst)	4,0	-7,4	
Valitsuse reservfond (trln rbl)	4,03		
Heolufond (trln rbl)	2,58		
THI (% a/a)	14,1	13	
Nafta (USD/barrel)	94	41	

Tulevikuväljavaade

Rahvusvahelise Valuutafondi aprilliprognosis Venemaa edasise majandusarengu kohta oli varasemast märgatavalt pessimistlikum. SKP kahaneb 2009. aastal 6% (jaanuariprognosis kohaselt 0,7%). THI ulatub 12,9% ning jooksevkonto ülejääk 0,5%ni SKPst.

Vene majandusministeeriumi prognoos on veelgi süngem. Varasema prognoosi asemel väheneb SKP 2009. aastal 8–8,5% ning aastateks 2010–2012 oodatakse 1–3,8% kasvu. Tööstustoodangu langus võib tänavu ulatuda 11–13%ni. THI kasvuks oodatakse 2009. aastal 12–12,5%.